

# БЕЗПЕКА ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ РЕСУРСІВ ФОНДУ ГАРАНТУВАННЯ ВКЛАДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ

©2018 КОПИЛЮК О. І., МУЗИЧКА О. М., ТИМЧИШИН Ю. В.

УДК 336.717.3:368

## Копилюк О. І., Музичка О. М., Тимчишин Ю. В. Безпека формування та використання ресурсів Фонду гарантування вкладів фізичних осіб

Мета статті полягає в удосконаленні теоретичних і методичних підходів до формування та використання ресурсів ФГВФО в контексті дотримання фінансової безпеки. На основі аналізу й оцінки існуючих тенденцій розвитку системи гарантування вкладів в Україні виокремлено основні засади та проблемні аспекти в її функціонуванні. Розкрито особливості формування фінансових ресурсів ФГВФО, обґрунтовано оцінку рівня їх достатності для покриття існуючих потреб вкладників неплатоспроможних банків. Проаналізовано напрями використання ресурсів Фонду та виокремлено основні проблемні аспекти в його діяльності. Перспективою подальших досліджень у даному напрямі є розробка концептуальних підходів до реформування системи гарантування вкладів фізичних осіб в Україні згідно з європейськими підходами та рекомендаціями Міжнародної системи страхування вкладів.

**Ключові слова:** вклад (депозит), система гарантування вкладів, фінансова безпека, фінансові ресурси ФГВФО, сума відшкодування.

**Табл.:** 2. **Бібл.:** 8.

**Копилюк Оксана Іванівна** – доктор економічних наук, професор, завідувачка кафедри фінансово-економічної безпеки та банківського бізнесу, Львівський торговельно-економічний університет (вул. Туган-Барановського, 10, Львів, 79005, Україна)

**E-mail:** kopylyuk@ukr.net

**Музичка Олександра Миронівна** – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансово-економічної безпеки та банківського бізнесу, Львівський торговельно-економічний університет (вул. Туган-Барановського, 10, Львів, 79005, Україна)

**E-mail:** olexmu@gmail.com

**Тимчишин Юлія Василівна** – кандидат економічних наук, доцент кафедри обліку і фінансів, Львівський інститут економіки і туризму (вул. Модеста Менцинського, 8, Львів, 79007, Україна)

**E-mail:** juliatymchyshyn@gmail.com

УДК 336.717.3:368

## Копилюк О. И., Музичка А. М., Тимчишин Ю. В. Безопасность формирования и использования средств Фонда гарантирования вкладов физических лиц

Цель статьи заключается в совершенствовании теоретических и методических подходов к формированию и использованию ресурсов ФГВФЛ в контексте соблюдения финансовой безопасности. На основании анализа и оценки существующих тенденций развития системы гарантирования вкладов в Украине выделены основные принципы и проблемные аспекты в ее функционировании. Раскрыты особенности формирования финансовых ресурсов ФГВФЛ, обоснована оценка уровня их достаточности для покрытия существующих потребностей вкладчиков неплатежеспособных банков. Проанализированы направления использования средств Фонда, выделены основные проблемные аспекты в его деятельности. Перспективой дальнейших исследований в данном направлении является разработка концептуальных подходов к реформированию системы гарантирования вкладов физических лиц в Украине согласно европейским подходам и рекомендациям Международной системы страхования вкладов.

**Ключевые слова:** вклад (депозит), система гарантирования вкладов, финансовая безопасность, финансовые ресурсы ФГВФЛ, сумма возмещения.

**Табл.:** 2. **Библ.:** 8.

**Копилюк Оксана Ивановна** – доктор экономических наук, профессор, заведующая кафедрой финансово-экономической безопасности и банковского бизнеса, Львовский торгово-экономический университет (ул. Туган-Барановского, 10, Львов, 79005, Украина)

**E-mail:** kopylyuk@ukr.net

**Музичка Александра Мироновна** – кандидат экономических наук, доцент, доцент кафедры финансово-экономической безопасности и банковского бизнеса, Львовский торгово-экономический университет (ул. Туган-Барановского, 10, Львов, 79005, Украина)

**E-mail:** olexmu@gmail.com

**Тимчишин Юлия Васильевна** – кандидат экономических наук, доцент кафедры учета и финансов, Львовский институт экономики и туризма (ул. Модеста Менцинского, 8, Львов, 79007, Украина)

**E-mail:** juliatymchyshyn@gmail.com

UDC 336.717.3:368

## Kopylyuk O. I., Muzychka O. M., Tymchyshyn Ju. V. The Security of Formation and Use of Means of the Deposit Guarantee Fund

The article is aimed at improving the theoretical and methodical approaches to the formation and use of DGF resources in the context of compliance with financial security. On the basis of the analysis and evaluation of the existing tendencies of development of the system of deposit guarantee in Ukraine, the basic principles and problematic aspects of its functioning are allocated. The features of formation of financial resources of DGF are disclosed, estimation of the level of their sufficiency for covering of existing needs of investors of insolvent banks is substantiated. The directions of use of means of the Deposit Guarantee Fund are analyzed, the main problematic aspects in its activity are allocated. Prospect for further research in this direction is development of conceptual approaches to the reform of the system of guarantee of individuals' deposits in Ukraine according to the European approaches and recommendations of the International System of Insurance of Deposits.

**Keywords:** deposit, system of guarantee of deposits, financial security, financial resources of DGF, amount of reimbursement.

**Tbl.:** 2. **Bibl.:** 8.

**Kopylyuk Oksana I.** – D. Sc. (Economics), Professor, Head of the Department of Economic and Financial Security and Banking Business, Lviv University of Trade and Economics (10 Tuhun-Baranovskoho Str., Lviv, 79005, Ukraine)

**E-mail:** kopylyuk@ukr.net

**Muzychka Oleksandra M.** – PhD (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Economic and Financial Security and Banking Business, Lviv University of Trade and Economics (10 Tuhun-Baranovskoho Str., Lviv, 79005, Ukraine)

**E-mail:** olexmu@gmail.com

**Tymchyshyn Julia V.** – PhD (Economics), Associate Professor of the Department of Accounting and Finance, Lviv Institute of Economy and Tourism (8 Modest Mentsynskiyi Str., Lviv, 79007, Ukraine)

**E-mail:** juliatymchyshyn@gmail.com

Починаючи з 2014 р., під впливом девальвації гривні та спаду в економіці, а також політичної нестабільності в Україні значна кількість банків зіткнулася з проблемами. У багатьох з них, згідно з рішенням НБУ, була розпочата процедура ліквідації, тому вже станом на 01 квітня 2018 р. банківська система України налічувала 82 діючі банки [4]. Упродовж 2017 р. в управління Фонду гарантування вкладів фізичних осіб (ФГВФО) було передано 9 неплатоспроможних банків, виплачено 6,8 млрд грн гарантованого відшкодування в 94 установах, які перебували в його управлінні, з яких 5,04 млрд грн, або 74% – через запроваджену Фондом Автоматизовану систему виплат [5]. За 2014–2016 рр. відбулася ліквідація понад 100 банківських установ, яку можна класифікувати як «очищення» від банків, що не відповідають вимогам сьогодення, фінансова стійкість та платоспроможність яких знаходиться на низькому рівні. Така ситуація не викликає довіри громадян до стабільності банківської системи в цілому та не сприяє підвищенню рівня фінансової безпеки країни.

В умовах конвергенції до європейської системи страхування депозитів гарантування вкладів є однією зі складових забезпечення фінансової безпеки країни. Система страхування депозитів повинна захищати не лише кошти вкладників, а й сприяти роботі з проблемними банками і, таким чином, запобігати виникненню кризових ситуацій. Цим зумовлена актуальність та практична цінність дослідження безпеки формування і використання ресурсів ФГВФО та його здатності гарантувати фінансову безпеку в Україні.

Значну увагу питанням дослідження безпеки формування та використання ресурсів ФГВФО приділили такі вчені, як: Б. Адамик, С. Безвух, Т. Болгар, А. Даниленко, І. Дяконова, О. Другов, Г. Карчева, В. Коваленко, Л. Кузнецова, О. Лаврушин, В. І. Міщенко, Л. Примостка, Т. Смовженко, Н. Ткаченко та ін. Проте залишаються недостатньо розкритими питання, пов'язані із формуванням і використанням фінансових ресурсів ФГВФО, необхідністю вдосконалення його функціонування в умовах євроінтеграції та забезпечення безпеки й значного виведення банків з ринку, недостатності ресурсів для повного гарантування вкладів.

Метою статті є вдосконалення теоретичних і методичних підходів до формування і використання ресурсів ФГВФО в контексті дотримання фінансової безпеки України.

Система гарантування вкладів – це упорядкована сукупність елементів, спрямованих на попередження фінансових проблем банків, яка забезпечує безпеку функціонування банківського сектора економіки й фінансової системи та захищає інтереси вкладників банків на засадах транспарентності, відкритості, гарантованого страхового відшкодування як у стабільних, так і в кризових умовах. Таку позицію поділяє А. Даниленко, який стверджує, що система

гарантування вкладів відіграє одну з ключових ролей у системі «мережі» фінансової безпеки (*financial safety net*) [2, с. 16].

Ефективно функціонуюча система гарантування вкладів покликана забезпечити страхування вкладів фізичних осіб у національній та іноземній валютах у разі настання ситуації їх недоступності за рахунок акумульованих фінансових ресурсів та їх цілеспрямованого використання в разі ліквідації банківських установ. За твердженням В. В. Тищенко, міжнародна практика свідчить про те, що система гарантування вкладів повинна гарантувати повернення депозитів усім вкладникам, які не можуть адекватно оцінити ризики їх утрати [7, с. 89].

Система страхування депозитів в Україні має свої особливості. Це: державний статус Фонду; участь Національного банку України у формуванні коштів ФГВФО; обов'язкова участь банків (за винятком ПАТ «Ощадбанк») у системі страхування депозитів; непоширення відшкодування на окремі групи вкладників та на кошти корпоративних клієнтів; обмежений максимальний розмір відшкодування – 200 тис. грн; неохоплення системою страхування депозитів у банківських металах й коштів, вкладених у депозитні (ощадні) сертифікати тощо. На думку Т. М. Болгар, підвищення розміру відшкодування закладами повинно бути здійснено не менше, ніж на 50% від нині діючого, тобто до 300 000 гривень, що є логічним для періоду, коли Україна перебуває в умовах невизначеності, що супроводжуються активними інфляційними процесами та банкрутством банківських установ [1, с. 235].

В Україні систему гарантування вкладів фізичних осіб можна класифікувати як державну систему позитивно виражених гарантій з обов'язковою участю банків, попереднім фінансуванням з обмеженими гарантіями [3, с. 75].

Натомість європейська система страхування вкладів забезпечує єдині підходи до гарантування, принципи функціонування та механізми фінансування за рахунок регулярних відрахувань банків-учасників, розмір яких залежить від ризиків конкретної установи [8].

Фінансові ресурси Фонду формуються за рахунок низки джерел, основними з яких є: початкові збори з учасників; регулярні збори; спеціальний збір; доходи, одержані від інвестування коштів у державні цінні папери України; кошти, залучені шляхом розміщення облігацій та/або видачі векселів; кредити, залучені від Національного банку України та Кабінету Міністрів України тощо.

З метою забезпечення функціонування системи гарантування вкладів фізичних осіб та виведення неплатоспроможних банків з ринку Фонд у 2015–2016 рр. продовжував здійснювати акумуляцію фінансових ресурсів з використанням запозичених коштів від НБУ та Кабінету Міністрів України у вигляді кредитів.

Дані про динаміку, склад і структуру сформованих фінансових ресурсів ФГВФО за 2012–2016 рр. наведено в *табл. 1*.

Дані *табл. 1* дозволяють констатувати щорічне нарощення фінансових ресурсів ФГВФО – з 2205,8 млн грн у 2012 р. до 12080,2 млн грн у 2016 р. і максимальне їх значення 73226,2 млн грн у 2015 р. У 2012–2013 рр. основним джерелом поповнення фінансових ресурсів Фонду були регулярні збори з банків-учасників. Зокрема, регулярний збір з банків у 2012 р. становив 64,9%, або 1433,5 млн грн, і 78,0%, або 2630,5 млн грн, у 2013 р. Значним ресурсом поповнення коштів Фонду в цей період були чистий дохід від інвестування в державні цінні папери в розмірі 34,2%, або 753,8 млн грн, і 21,1%, або 712,8 млн грн, у 2013 р. Іншими джерелами формування коштів були початковий збір, який складав 0,2%, або 4,9 млн грн, у 2012 р. і 0,3%, або 7,35 млн грн, у 2013 р., а також проценти, нараховані на рахунках Фонду в НБУ в розмірі 0,7%, або 13,6 млн грн, і 0,5%, або 16,4 млн грн.

У 2014–2016 рр. відбулася різка зміна у джерелах формування фінансових ресурсів Фонду. Зокрема, пройшла диверсифікація джерел фінансування через кредити, залучені від НБУ та продаж ОВДП, отриманих з Державного бюджету України як кредиту та коштів, отриманих від виконання заходів, передбачених планами врегулювання. За нашими розрахунками, у 2016 р. найбільший обсяг фінансових ресурсів Фонду було сформовано за рахунок коштів, отриманих від виконання заходів, передбачених планом врегулювання – 56,7%, або 6853,4 млн грн, з яких 54,8%, або 6622,5 млн грн, спрямовувались на ліквідацію банків. Регулярний збір складав 27,6%, або 3332,2 млн грн, доходи від інвестування у державні цінні папери складали 6,4%, або 777,9 млн грн, а погашення ОВДП – 5,6%, або 668,6 млн грн.

За 2012–2014 рр. фінансові ресурси ФГВФО зросли на 9874 млн грн, з яких найбільше – кошти, отримані від виконання заходів, передбачених планом врегулювання, – на 6853 млн грн, з яких на ліквідацію банків спрямовувалось 6623 млн грн, регулярний збір з банків – на 18 999 млн грн.

За 2015–2016 рр. фінансові ресурси Фонду зменшилися на 61 146 млн грн, з яких найбільше скорочення – 51767 млн грн – спрямовувалось на продаж ОВДП. У цей період скоротились доходи від регулярного збору – на 148 млн грн, від інвестування в державні цінні папери – на 1285 млн грн, витрати на ведення тимчасової адміністрації – на 2 404 млн грн.

У зв'язку з виникненням дефіциту ліквідності Фонд у 2015 р. з метою здійснення виплат коштів вкладникам неплатоспроможних банків залучав додаткові джерела фінансування, а саме: кредит від Національного банку України в сумі 9,95 млрд грн під 14 відсотків річних з датою погашення у 2016–2017 рр. (погашено достроково в кінці року за рахунок прода-

жу ОВДП, що були в заставі); кредитів Кабінету Міністрів України за рахунок Державного бюджету України 2015 р. у формі облігацій внутрішньої державної позики в сумі 41,5 млрд грн зі строком погашення у 2025–2028 рр. з дохідністю 10,86–11,97 відсотків річних, в обмін на векселі Фонду з такими ж строками та дохідністю. Для покриття дефіциту ліквідності на початку 2017 р. Фонд у 2016 р., з метою здійснення виплат коштів вкладникам неплатоспроможних банків, залучав додаткові джерела фінансування – кредит Кабінету Міністрів України за рахунок Державного бюджету України 2016 р. у формі облігацій внутрішньої державної позики в сумі 7941,0 млн грн зі строком погашення у 2031 р. з дохідністю 9,99 відсотків річних в обмін на векселі Фонду з такими ж строками та дохідністю.

Відповідно до частини 3 статті 19 Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» мінімальний обсяг коштів Фонду не може бути нижчим за 2,5 відсотка від суми гарантованих Фондом коштів вкладників у межах суми відшкодування з урахуванням суми зборів з учасників Фонду, які мають надійти протягом поточного кварталу [6].

За розрахунками, здійсненими відповідно до Методики оцінки фінансової стійкості Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, показник фінансової стійкості Фонду станом на 01.01.2015 р. становив 3,37%, що було достатнім згідно з вимогами законодавства.

Фонд відшкодовує кошти в розмірі вкладу, включаючи відсотки, станом на день початку процедури виведення банку з ринку, але не більше суми граничного розміру відшкодування коштів, незалежно від кількості вкладів в одному банку. У зв'язку зі значним виведенням банків із ринку Фонд використовував фінансові ресурси передусім на гарантування депозитів фізичних осіб, а також за напрямками, які представлені в *табл. 2*.

За нашими розрахунками, у 2012–2016 рр. використання фінансових ресурсів ФГВФО за різними напрямками збільшилось у 23 рази – з 785 млн грн у 2012 р. до 18114 млн грн у 2016 р. Найбільше за обсягами використання коштів відбулось у 2015 р., коли загальна сума напрямів використання зросла до 65 700 млн грн. У 2012 р. 67,8%, або 532 млн грн, спрямовувалось на перерахування для здійснення виплат вкладникам неплатоспроможних банків і 26,5%, або 208 млн грн, – на надання цільової позики банківським установам. На виплати вкладникам неплатоспроможних банків спрямовувалось 53,2%, або 8509 млн грн у 2014 р., 35,1%, або 23 034 млн грн у 2015 р. і 63,2%, або 11 444 млн грн у 2016 р. Надання цільової допомоги банкам становило 38%, або 6080 млн грн, у 2014 р., 41,6%, або 27 359 млн грн у 2015 р. і 17,7%, або 3 213 млн грн у 2016 р.

У 2015–2016 рр. значні кошти спрямовувались на погашення кредитів НБУ – у розмірі 15,9%, або 10 446 млн грн, і 3,5%, або 635 млн грн відповідно. Кошторисні витрати Фонду зросли впродовж

Таблиця 1

Склад і структура фінансових ресурсів ФГВФО у 2012–2016рр.

Джерело формування коштів Фонду	На 01.01.13 р.		На 01.01.14 р.		На 01.01.15 р.		На 01.01.16 р.		На 01.01.17 р.	
	Сума, млн грн	Питома вага, %	Сума, млн грн	Питома вага, %	Сума, млн грн	Питома вага, %	Сума, млн грн	Питома вага, %	Сума, млн грн	Питома вага, %
Початковий збір	5	0,2	10	0,3	1	0,0	0	0,0	0	0,0
Регулярний збір	1434	65,0	2631	78,0	3268	17,8	3481	4,8	3332	27,6
Доходи від інвестування в державні цінні папери	754	34,2	713	21,1	922	5,0	2063	2,8	778	6,4
Доходи у вигляді процентів за залишками коштів на розрахункових рахунках в НБУ	14	0,6	16	0,5	63	0,3	116	0,2	345	2,9
Кредити, залучені від НБУ	0	0,0	0	0,0	10198	55,5	9950	13,6	0	0,0
Продаж ОВДП	0	0,0	0	0,0	359	2,0	51767	70,7	0	0,0
Погашення ОВДП	0	0,0	0	0,0	2578	14,0	185	0,3	669	5,5
Кошти, отримані від виконання заходів, передбачених планом врегулювання, у т. ч.:	0	0,0	0	0,0	824	4,5	5164	7,1	6853	56,7
– у ліквідацію (погашення кредиторських вимог)	0	0,0	0	0,0	152	0,8	2389	3,3	6623	54,8
– від тимчасової адміністрації (повернення цільових позик)	0	0,0	0	0,0	672	3,7	2635	3,6	231	1,9
– від продажу неплатоспроможних, перехідних банків	0	0,0	0	0,0	0	0,0	139	0,2	0	0,0
Інші надходження, у т. ч.:	0	0,0	2	0,1	176	1,0	501	0,7	103	0,8
– отримані гарантійні внески	0	0,0	0	0,0	169	0,9	499	0,7	100	0,8
– інші надходження	0	0,0	0	0,0	7	0,0	3	0,0	3	0,0
Усього за джерелами	2206	100,0	3372	100,0	18389	100,0	73226	100,0	12080	100,0

Джерело: складено за [5].

Таблиця 2

## Склад і структура використання коштів ФГВФО у 2012–2016рр.

Показник	На 01.01.13 р.		На 01.01.14 р.		На 01.01.15 р.		На 01.01.16 р.		На 01.01.17 р.	
	Сума, млн грн	Питома вага, %	Сума, млн грн	Питома вага, %	Сума, млн грн	Питома вага, %	Сума, млн грн	Питома вага, %	Сума, млн грн	Питома вага, %
Перерахування коштів для здійснення виплат вкладникам неплатоспроможних банків	532	67,8	1186	55,3	8509	53,2	23034	35,1	11444	63,2
Надання цільової позики	208	26,5	909	42,4	6080	38,0	27359	41,6	3213	17,7
Фінансова підтримка приймаючих, перехідних банків	0	0,0	0	0,0	722	4,5	599	0,9	0	0,0
Процентні витрати за векселями Фонду	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1265	1,9	1265	7,0
Погашення кредитів НБУ	0	0,0	0	0,0	0	0,0	10446	15,9	635	3,5
Процентні витрати за кредитами НБУ	0	0,0	0	0,0	463	2,9	2414	3,7	1172	6,5
Кошторисні витрати	45	5,7	50	2,3	69	0,4	124	0,2	243	1,3
Інші витрати, у т. ч.:	0	0,0	0	0,0	141	0,9	459	0,7	141	0,8
– повернення гарантійних внесків	0	0,0	0	0,0	159	1,0	459	0,7	140	0,8
– інші витрати	0	0,0	0	0,0	2	0,0	1	0,0	1	0,0
Усього за напрямками	785	100,0	2144	100,0	15984	100,0	65700	100,0	18114	100,0

Джерело: складено за [5].

п'яти років у 5,4 разу – із 45 млн грн до 243 млн грн. У структурі вони становили 5,7% у 2012 р. і 1,3% у 2016 р. Значні процентні витрати мав ФГВФО за кредитами НБУ, які склали 2,9%, або 463 млн грн у 2014 р., 3,7%, або 2 414 млн грн у 2015 р., 6,5%, або 1 172 млн грн, у 2016 р.

Фінансові ресурси ФГВФО за напрямками використання за 2012–2016 рр. зросли на 17329 млн грн, з яких найбільше – на здійснення виплат вкладникам неплатоспроможних банків – у розмірі 10 912 млн грн. Для виконання своїх функцій значні ресурси Фонду спрямовувалися на: погашення кредитів НБУ, які зросли за 5 років на 635 млн грн; процентні витрати за векселями Фонду – на 1 265 млн грн; процентні витрати за кредитами НБУ – на 1 172 млн грн. У 2015–2016 рр. відбулося певне скорочення витрат фінансування напрямів використання коштів Фонду.

У період очищення банківської системи від неплатоспроможних і проблемних установ одним із напрямів використання фінансових ресурсів було виведення банків з ринку на умовах гарантування безпеки й мінімізації витрат за одним із таких способів:

- 1) ліквідація банку з відшкодуванням з боку Фонду коштів за вкладками фізичних осіб у порядку, встановленому Законом «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб»;
- 2) ліквідація банку з відчуженням у процесі ліквідації всіх або частини його активів і зобов'язань на користь приймаючого банку;
- 3) відчуження всіх або частини активів і зобов'язань неплатоспроможного банку на користь приймаючого банку з відкликанням банківської ліцензії неплатоспроможного банку та подальшою його ліквідацією;
- 4) створення та продаж інвестору перехідного банку з передачею йому активів і зобов'язань неплатоспроможного банку та подальшою ліквідацією неплатоспроможного банку;
- 5) продаж неплатоспроможного банку інвестору.

Отже, формування та використання фінансових ресурсів ФГВФО в останні роки відбувалося на засадах диверсифікації джерел, цільового використання й гарантування вкладів фізичних осіб у національній та іноземній валютах.

### ВИСНОВКИ

Представлені аналітичні показники фінансових ресурсів ФГВФО дозволяють констатувати наявні загрози фінансовій безпеці в даній сфері та відсутність стратегічного напрямку реформування відповідно до ключових принципів Європейської системи страхування вкладів. В умовах сьогодення значна кількість вкладів залишилась поза системою гарантування, а сума можливого відшкодування є недостатньою з позицій євроконвергенції України, фінансові ресурси

Фонду є недостатніми для покриття вкладів такої значної кількості ліквідованих установ, а кредити, залучені від НБУ та КМУ, є додатковим фінансовим тягарем на витратну частину акумульованих Фондом коштів.

Подальші дослідження в даному напрямі повинні спрямовуватись на розробку концептуальних підходів до реформування системи гарантування вкладів фізичних осіб в Україні згідно з європейськими підходами та рекомендаціями міжнародної системи страхування вкладів. ■

### ЛІТЕРАТУРА

1. Болгар Т. М. Вплив наслідків «очищення» банківської системи України на її діяльність. *Науковий вісник Ужгородського університету*. 2017. № 1. С. 231–236.
2. Даниленко А. Еволюція системи гарантування вкладів в Україні до світових стандартів: макропруденційний аспект. *Вісник НБУ*. 2017. № 242. С. 15–30.
3. Карчева Г. Т., Тривайло А. Ю., Сорока В. М. Побудова ефективної системи страхування депозитів: вітчизняний та зарубіжний досвід. *Чернігівський науковий часопис. Серія 1: Економіка і управління*. 2016. Вип. 1. С. 73–80.
4. Основні показники діяльності банків України. URL: [https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art\\_id=34661442](https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=34661442)
5. Офіційний сайт Фонду гарантування вкладів фізичних осіб. URL: <http://www.fg.gov.ua>
6. Закон України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» від 23.02.2012 р. № 4452-VI. URL: [zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4452\\_17](http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4452_17)
7. Тищенко В. В. Система гарантування вкладів фізичних осіб як чинник економічної безпеки банківської діяльності в Україні. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2017. № 2. С. 88–92.
8. Directive 2014/49/EU of the European Parliament and of the council of 16 April 2014 on deposit guarantee schemes. URL: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32014L0049>

### REFERENCES

- Bolhar, T. M. "Vplyv naslidkiv «ochyshchennia» bankivskoi systemy Ukrainy na yii diialnist" [Impact of the consequences of "clearing" the Ukrainian banking system on its activities]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu*, no. 1 (2017): 231-236.
- "Directive 2014/49/EU of the European Parliament and of the council of 16 April 2014 on deposit guarantee schemes". <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32014L0049>
- Danylenko, A. "Evolutsiia systemy harantuvannia vkladiv v Ukraini do svitovykh standartiv: makroprudentsiinyi aspekt" [The evolution of the deposit guarantee system in Ukraine to world standards: the macroprudential aspect]. *Visnyk NBU*, no. 242 (2017): 15-30.
- Karчева, H. T., Tryvailo, A. Yu., and Soroka, V. M. "Pobudova efektyvnoi systemy strakhuvannia depozytiv: vitchyzniani ta zarubizhnyi dosvid" [Construction of an effective deposit insurance system: domestic and foreign experience]. *Chernihivskiyi naukovyi chasopys. Seriya 1: Ekonomika i upravlinnia*, no. 1 (2016): 73-80.

[Legal Act of Ukraine] (2012). zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4452\_17

"Osnovni pokaznyky diialnosti bankiv Ukrainy" [Main indicators of activity of Ukrainian banks]. [https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art\\_id=34661442](https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=34661442)

Ofitsiynyi sait Fondu harantuvannia vkladiv fizychnykh osib. <http://www.fg.gov.ua>

Tyshchenko, V. V. "Systema harantuvannia vkladiv fizychnykh osib yak chynnyk ekonomichnoi bezpeky bankivskoi diialnosti v Ukraini" [System of guarantee of deposits of individuals as a factor of economic security of banking in Ukraine]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu*, no. 2 (2017): 88-92.

УДК 336.61

## АДАПТАЦІЯ МЕЗОНІННОГО ФІНАНСУВАННЯ ДО ПОТРЕБ ДЕРЖАВНИХ ПІДПРИЄМСТВ

©2018 КОРНЕЄВА Ю. В.

УДК 336.61

### Корнеєва Ю. В. Адаптація мезонінного фінансування до потреб державних підприємств

Метою статті є висвітлення особливостей використання мезонінного фінансування державних підприємств в Україні. Представлено аналіз механізмів залучення інвестиційних ресурсів у державному секторі. Аргументовано важливість розробки та впровадження альтернативних інноваційних механізмів залучення фінансових ресурсів державними підприємствами на міжнародних ринках капіталу. Відзначено, що виконання критеріїв програми МВФ за показником дефіциту державного бюджету не дозволяє Україні активно використовувати державні гарантії для залучення боргового фінансування державних підприємств. Наголошено, що стратегічні державні підприємства певною мірою обмежені в праві вільно залучати довгостроковий капітал шляхом первинних публічних розміщень. За цих умов мезонінне фінансування розглядається як альтернативний механізм залучення приватного капіталу в державні компанії, що являє собою форму фінансового забезпечення, яке передбачає поєднання боргового фінансування та фінансування на умовах участі у власному капіталі. Автором представлено механізм мезонінного фінансування державного підприємства. Відзначено роль міжнародних фінансових організацій (МФО) в адаптації мезонінного фінансування до потреб у реалізації інвестиційних проектів підприємствами, що належить до державного сектора.

**Ключові слова:** державне підприємство, інвестиційний проект, мезонінне фінансування, субординований борг, пасивна участь.

**Рис.:** 2. **Бібл.:** 22.

**Корнеєва Юлія Володимирівна** – кандидат економічних наук, докторант, Академія фінансового управління (вул. О. Гончара, 46/48, Київ, 01034, Україна)

**E-mail:** [korneevaj@ukr.net](mailto:korneevaj@ukr.net)

УДК 336.61

### Корнеєва Ю. В. Адаптація мезонінного фінансування к потребностям государственных предприятий

Целью статьи является исследование особенностей использования мезонинного финансирования государственных предприятий в Украине. Представлен анализ механизмов привлечения инвестиционных ресурсов в государственном секторе. Аргументирована важность разработки и внедрения альтернативных инновационных механизмов привлечения финансовых ресурсов государственными предприятиями на международных рынках капитала. Отмечено, что выполнение критериев программы МВФ по показателю дефицита государственного бюджета не позволяет Украине активно использовать государственные гарантии для привлечения долгового финансирования государственных предприятий. Подчеркнуто, что стратегические государственные предприятия в определенной степени ограничены в праве свободно привлекать долгосрочный капитал путем первичных публичных размещений. В этих условиях мезонинное финансирование рассматривается как альтернативный механизм привлечения частного капитала в государственные компании и представляет собой форму финансового обеспечения, предусматривающего сочетание долгового финансирования и финансирования на условиях участия в собственном капитале. Автором представлен механизм мезонинного финансирования государственного предприятия. Отмечена роль международных финансовых организаций (МФО) в адаптации мезонинного финансирования для реализации инвестиционных проектов к потребностям предприятий, принадлежащих к государственному сектору.

**Ключевые слова:** государственное предприятие, инвестиционный проект, мезонинное финансирование, субординированный долг, пассивное участие.

**Рис.:** 2. **Библ.:** 22.

**Корнеєва Юлія Владимировна** – кандидат экономических наук, докторант, Академия финансового управления (ул. О. Гончара, 46/48, Киев, 01034, Украина)

**E-mail:** [korneevaj@ukr.net](mailto:korneevaj@ukr.net)

UDC 336.61

### Kornieieva Iu. V. The Adaptation of Mezzanine Financing to the Needs of the State-Owned Enterprises

The article is aimed at researching the features of mezzanine financing of the State-owned enterprises in Ukraine. The analysis of mechanisms for attraction of investment resources in the public sector is presented. The importance of development and introduction of alternative innovative mechanisms for attraction of financial resources by the State-owned enterprises in the international capital markets is reasoned. It is specified that implementation of the criteria of the IMF program by the indicator of the State budget deficit does not allow Ukraine to actively use the State guarantees to attract debt financing of the State-owned enterprises. It is underlined that the strategic State-owned enterprises are to a certain extent limited in the right to freely attract long-term capital through primary public offering. Under these conditions, mezzanine financing is seen as an alternative mechanism for attracting private capital to the State-owned companies and is a form of financial collateral that provides a combination of debt financing and financing on the basis of participation in equity. The author presents the mechanism for mezzanine financing of a State-owned enterprise. The role of international financial organizations (IFO) in adaptation of mezzanine financing for implementation of investment projects to the needs of enterprises belonging to the public sector is indicated.

**Keywords:** State-owned enterprise, investment project, mezzanine financing, subordinated debt, passive participation.

**Fig.:** 2. **Bibl.:** 22.

**Kornieieva Iuliia V.** – PhD (Economics), Candidate on Doctor Degree, Academy of Financial Management (46/48 O. Honchara Str., Kyiv, 01034, Ukraine)  
**E-mail:** [korneevaj@ukr.net](mailto:korneevaj@ukr.net)